

PLAN

Biblioteksplan

Fastställt av regionstyrelsen
Framtagen av regionstyrelseförvaltningen
Datum 2019-06-12
Gäller 2019-2021
Ärendenr RS 2018/1183
Version [1.0]

OBBiblioteksplan

Innehåll

1. Inledning	4
2. Biblioteken på Gotland – en kort överblick	5
3. Övergripande uppdrag för folkbiblioteken på Gotland	7
4. Prioriterade målgrupper	7
5. Folkbibliotekens inriktning.....	8
5.1 Läsfrämjande.....	8
5.2 Digitalt kompetenslyft.....	8
5.3 Biblioteken som mötesplats.....	8
5.4 Tillgång till information.....	8
6. Övergripande uppdrag för skolbiblioteken på Gotland	9
6.1 Inriktning	9

1. Inledning

Enligt bibliotekslagen §17 ska alla kommuner och landsting anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Biblioteksplanen ska ses som ett policydokument som anger färdriktning för alla bibliotek inom Region Gotland. Syftet med planen är att den ska bidra till en fortsatt utveckling av biblioteken. Planen tar upp strategiska frågor och anger mål för att ge ytterligare kvalitet åt det arbete som redan bedrivs. Samverkan är en viktig framgångsfaktor för det fortsatta arbetet och biblioteksplanen ger riktlinjer för det arbetet.

Biblioteksplan Region Gotland 2019-2021 omfattar biblioteken inom Regionstyrelseförvaltning (Kultur- och fritidsavdelningen), Utbildnings- och arbetslivsförvaltning samt Hälso- och sjukvårdsförvaltning. Almedalsbibliotekets universitetsdel styrs utifrån strategier för Uppsala universitetsbibliotek och omfattas inte av den här planen.

Biblioteksplan Region Gotland 2019-2021 är en revidering av tidigare biblioteksplan; Bibliotek för alla – biblioteksplan för Region Gotland 2014-2017.

Biblioteksplan Region Gotland 2019-2021 är framtagen utifrån följande styrdokument:

Bibliotekslagen

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-fortfattningssamling/bibliotekslag-2013801_sfs-2013-801

Från ord till handling. Utkast till nationell biblioteksstrategi

http://nationellbiblioteksstrategi.blogg.kb.se/files/2018/05/Fra%CC%8Aan_ord_till_handling_WEBB.pdf

Bibliotek för alla – biblioteksplan för Region Gotland 2014-2017

<https://www.gotland.se/81309>

Vision Gotland 2025 – Regionalt utvecklingsprogram för Gotland

<https://www.gotland.se/gotlandsutveckling>

Region Gotlands kulturplan 2017-2020

<https://www.gotland.se/93281>

Skollagen

http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-fortfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

Skolverkets informationssida om skolbibliotek

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/resurser-for-larande/skolbibliotek/lagar-och-tillsyn-1.194436>

2. Biblioteken på Gotland – en kort överblick

Almedalsbiblioteket

Almedalsbiblioteket är ett integrerat folk- och universitetsbibliotek, unikt i sitt slag i Sverige. Målgrupp är den lärande människan i alla åldrar och skeden i livet och har i sin roll som universitetsbibliotek ett särskilt ansvar att stödja studenter, forskare och personal vid Campus Gotland. Avtal reglerar samarbetet mellan huvudmännen och utbyte av information kring verksamheten, sker i bibliotekskommittén. Vid lokalsamlingen samlas, bevaras och tillgängliggörs lokalhistoriskt material. Almedalsbiblioteket ansvarar även för den äldre boksamlingen Visby läroverkssamling.

Distriktsbibliotek

Enheter:

Bokbuss

Burgsviks bibliotek

Fårösunds bibliotek

Gråbo bibliotek

Hemse bibliotek

Klintehamns bibliotek

Korpens bibliotek

Roma bibliotek

Slite bibliotek

Östergarns bibliotek

Bibliotek inom grundskola

Integrerade folk- och skolbibliotek

Fårösund bibliotek, Gråbo bibliotek.

Integrerade bibliotek är en samverkansform som styrs utifrån överenskommelser mellan Regionstyrelseförvaltningen och Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen.

Skolbibliotek i grundskolan

Skolbiblioteken är en del av skolornas pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. De ska bidra till elevernas kunskapsutveckling och måluppfyllelse. De främjar elevernas språkutveckling och stimulerar till läsning. Det fungerar kraftfullast i de skolor som har bemanning i skolbiblioteken.

Bokbestånden är avpassade för de elever som nyttjar dem, och finns sökbara i den kommungemensamma biblioteksdatan.

Alla skolor har en lärarbibliotekarie med delegerat ansvar för respektive skolbibliotek. De flesta av dessa har ingen eller mycket liten tid avsatt för detta ansvar. Inom vissa skolområden betalar skolorna för bibliotekspersonal utifrån överenskommelse från Regionstyrelseförvaltningens avdelning Kultur och fritid, enheten biblioteken på Gotland.

Bibliotek och förskola

Bokstart

rimma och ramsa med sitt barn. Projektet genomförs av barnhälsovården, folkbiblioteken, förskolan och öppna förskolan, tillsammans med familjer. Många förskolor är frekventa besökare på folkbiblioteken och skolbiblioteken.

Skolbokbuss

Bokbussen besöker under förmiddagsturena ett stort antal landsbygdsskolor och förskolor, då kallad skolbokbuss. Detta sker utifrån överenskommelse mellan Regionstyrelseförvaltningen och Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen.

Skolbibliotekssamordning

Inom kvalitet & Utvecklingsavdelningen finns funktion som skall arbeta med nätverkande och kompetensutvecklingsfrågor för lärarbibliotekarier. Funktionen skall utgöra en länk mellan folkbibliotek och skolbibliotek för att utveckla verksamheten

Biblioteken vid gymnasium, särskola och folkhögskola

Gymnasiebibliotek

Wisbygymnasiets bibliotek och Infoteket vid Kompetenscentrum Gotland.

Gymnasiebiblioteken stödjer eleverna att självständigt söka och värdera information enligt läroplanens föreskrifter, dvs. biblioteken är en del av gymnasiets och Kompetenscentrum Gotlands pedagogiska verksamhet. Gymnasiebiblioteken bidrar till läsfrämjande verksamhet och beaktar behoven hos elever med läs- och skrivsvårigheter. Mediebeståndet är anpassat till de olika kunskapsnivåerna. Verksamheten tar hänsyn till elevers och lärares önskemål och behov. Gymnasiebiblioteken är en funktion, inte ett rum eller en boksamling

Folkhögskolebibliotek

Biblioteket på Hemse folkhögskola. Biblioteket vänder sig till elever, lärare samt övrig personal på skolan. Biblioteket i Hemse folkhögskola är bemannat 2 dagar i veckan men är tillgängligt för sina målgrupper alla dagar. Hemse folkhögskola har en filial i Fårösund som saknar ett eget bibliotek.

Gotlands länsbibliotek

Gotlands länsbibliotek är inget fysiskt bibliotek utan en funktion. Länsbiblioteket ska arbeta för att ge alla folkbibliotek på ön samma förutsättningar, så att invånarna får en så hög och jämlik biblioteksservice som möjligt. Länsbiblioteket ska bistå folkbiblioteken med fortbildning, inspiration och stöd i utvecklingsarbetet.

3. Övergripande uppdrag för folkbiblioteken på Gotland

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

(Bibliotekslagen SFS 2013:801 §2)

För att stärka samverkan mellan folkbiblioteken och för att utveckla en effektiv och bra verksamhet för bibliotekens användare, arbetar folkbiblioteken på Gotland utifrån följande principer:

Folkbiblioteken ska vara öppna med personal under ett antal timmar per vecka. Det kan vara som minst två halvdagar i veckan

Ett bibliotek kan vara meröppet, men inte enbart meröppet

Som medborgare möts man av samma rutiner och regler på alla bibliotek

Allt som kan centraliseras ska centraliseras, det vill säga de arbetsuppgifter som berör all verksamhet och som idag utförs av flertalet personal ses över och görs mer effektiva. Det behöver inte innebära att de lokaliseras till Visby.

Mediabudgeten görs om till en gemensam istället för som idag uppdelad på respektive bibliotek och därmed bildas även centrala inköpsgrupper. Hela beståndet är gemensamt oavsett var man bor, det vill säga ingen litteratur tillhör ett specifikt bibliotek med undantag för specialsamlingar som ha regler som styr hanteringen av dessa och blir på så sätt tillgängliga på ett jämlikt sätt över hela Gotland

Den mobila/utåtriktade verksamheten utvecklas genom projektet stärkta bibliotek

Tydliga överenskommelser mellan folkbibliotek och skolbibliotek skall stärka samarbetet framåt

4. Prioriterade målgrupper

Barn och unga

Personer med funktionsnedsättning

Personer med annat modersmål än svenska

Nationella minoriteter

Dessa grupper ska prioriteras enligt bibliotekslagen (SFS 2013:801). Folkbibliotekens mest prioriterade målgrupp är Barn och unga. I verksamheten arbetar biblioteken genomgående med läsvaga grupper.

5. Folkbibliotekens inriktning

5.1 Läsfrämjande

Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Biblioteken ska i sin programverksamhet stimulera intresset för språk och litteratur och bidra till att sätta dagens berättelser i relation till berättelser från andra tider och platser. Biblioteken ska synliggöra den gotländska litteraturen och dess upphovspersoner för allmänheten och stärka kontakten mellan författare och publik. Barn och unga ska inspireras till eget berättande och skrivande.

Vi når detta genom att:

- Genomföra projekt Bokstart Gotland för att stärka föräldrar i deras betydelsefulla roll för barnets språk- och läsutveckling.
- Öka intresset för samtida och dåtida litteratur och berättelser och för läsning oavsett format.
- Bidra till barns och ungas lust att läsa och stimulera till eget deltagande.
- Arbeta läsfrämjande mot personer med annat modersmål än svenska
- Synliggöra gotländska författare på bibliotekens arenor.

5.2 Digitalt kompetenslyft

Biblioteken ska utgöra centra för information. Där ska användarna ha möjlighet att aktivt och självständigt söka, välja och kritiskt värdera information.

Vi når detta genom att:

- Delta i projekt Digitalt först med användaren i fokus.
- Bibliotekens personal har relevant kompetens och beredskap att möta användarnas behov av vägledning.
- Utveckla tjänster som stärker gotlänningarnas möjlighet att använda digitala tjänster och att vara delaktiga i samhället.

5.3 Biblioteken som mötesplats

Biblioteken är viktiga digitala och fysiska mötesplatser där besökarna kan ta del av bibliotekens utbud och aktivt delta i olika forum. Biblioteksmiljöerna ska vara lätta att nå och lätta att förstå.

Vi når detta genom att:

- Utveckla arbetet med webbplatser och sociala media.
- Öka tillgången till det digitala och fysiska biblioteket med de prioriterade målgrupperna i fokus.
- Meröppet utvecklas och införs som ett komplement på lämpliga bibliotek.
- Det fysiska biblioteket är synligt och inbjudande för väntade och oväntade möten.
- Aktivt arbeta i enlighet med de framtagna servicepunkterna.

5.4 Tillgång till information

Bibliotekens utbud ska kännetecknas av allsidighet och kvalitet för att användarna ska ha möjlighet att fritt bilda sig en åsikt, att utbilda sig och att ta del av litteratur i olika genrer. Biblioteken ska tillgängliggöra medier i relevant format och bidra till användarnas fria tillgång till information. Biblioteken på Gotland strävar efter ett medieutbud som är attraktivt, relevant och intressant i samtiden.

Vi når detta genom att:

- Biblioteken tillhandahåller ett brett urval av medier i tryckt och elektronisk form.
- Region Gotlands bibliotekskatalog införlivas i den nationella katalogen Libris.

6. Övergripande uppdrag för skolbiblioteken på Gotland

Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del i elevernas undervisning för att bidra till att nå målen för utbildningen.

Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier.

Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning, samt anpassat till skollagens krav för respektive skolform.

Skolbiblioteket används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens samt utgör ett stöd i elevens lärande och utveckling.

Samtliga grundskolor har tillgång till ett eget skolbibliotek liksom Wisbygymnasiet. Eleverna inom särskolan har tillgång till dessa bibliotek. Vuxenutbildningen har Infoteket och Lövsta landsbygdscentrum har ett bibliotek.

Förskolorna på Gotland har inga egna bibliotek.

Folkhögskolan

Folkhögskolan i Hemse har ett eget bibliotek, medan studerande i folkhögskolans filial i Fårösund saknar ett eget bibliotek.

6.1 Inriktning

Skolbiblioteken behöver utvecklas. Samarbete och samverkan med folkbiblioteken och skolbiblioteken ska utvecklas och förtydligas.